

NASLOVNICA > ARHIVA > NEDOVOLJNO ZNANJA O MEHANIZMIMA ZAŠTITE PRAVA NA ZDRAVU ŽIVOTNU SREDINU

TAGOVI: ekologija FZP Zaštitnik ljudskih prava i sloboda. Zero Waste Montenegro

Nedovoljno znanja o mehanizmima zaštite prava na zdravu životnu sredinu

06/11/2022 👁 214

Podijeli

foto: MINA/Skyphotos

Podgorica, (MINA) – Svijest građana o pravnim mehanizmima zaštite prava na zdravu životnu sredinu nije na zadovoljavajućem nivou, saglasni su u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i nevladinoj organizaciji (NVO) Zero Waste Montenegro.

Zamjenica Ombudsmana Snežana Armenko kazala je da su u instituciji Zaštitnika to zaključili na osnovu predmeta u kojima je postupano i izjašnjenja određenih ministarstava koja su nadležna za oblast zaštite životne sredine.

„Zaštitnik je zaključio da nije na zadovoljavajućem nivou svijest ne samo građana, već svih društvenih činilaca, o pravnom putu koji stoji na raspolaganju i koji treba slijediti svako ko smatra da je ugroženo to Ustavom zagarantovano pravo“, rekla je Armenko agenciji MINA.

Emina Adrović iz organizacije Zero Waste Montenegro smatra da građani nijesu dovoljno obaviješteni o mehanizmima koji štite pravo na zdravu životnu sredinu.

„Razlog je vjerovatno nedovoljna transparentnost institucija, kao i neuravnotežen sistem vrijednosti u kojem živimo“, kazala je Adrović agenciji MINA.

Ona je poručila da je neophodno prioritizovati vrijednosti koje su svakako i pravom zaštićene, a politiku staviti u drugi plan.

Crna Gora je, kako je navela Adrović, Ustavom ekološka država, ali prosječan građanin smatra da je to „mrtvo slovo na papiru“.

„Prosječan građanin ne zna koje je ciljeve Crna Gora obećala da ispuni u Pariskom sporazumu, kao ni ko je odgovoran za ispunjenje tih ciljeva“, dodala je Adrović.

Ona je poručila da su lokalne i nacionalne vlasti u obavezi da transparentno komuniciraju svoje ciljeve i status njihovog ispunjenja.

„Čak je i NVO sektoru, koji se svakodnevno bavi pitanjem zaštite životne sredine, izazov doći do najnovijih podataka, a kamoli običnom građaninu, a razlog je manjak transparentnosti institucija“, dodala je Adrović.

Na pitanje da li je pravo na zdravu životnu sredinu ugroženo u Crnoj Gori, Armenko je odgovorila da se u ovom trenutku, na osnovu rada na podnijetim pritužbama, ne može zaključiti da je to pravo sistemski ugroženo.

Međutim, kako je kazala Armenko, primijećena je vidna međuresorna nesaradnja u pogledu obezbjeđenja zaštite tog prava.

Ona je rekla da je, stoga, u mišljenjima i drugim aktima, a posebno u Izvještaju o radu Zaštitnika u prošloj godini, ukazano na obavezu saradnje i ostvarivanje međusobne komunikacije subjekata zaštite životne sredine.

“Naglašeno je da se zaštititi tog prava mora pristupiti zajednički, planski i uz saradnju sa NVO, uz puno poštovanje načela transparentnosti i obaveznu primjenu propisanih mehanizama pravne zaštite, pravnih sredstava koja stoje na raspolaganju“, dodala je Armenko.

Sa druge strane, Adrović smatra da pravo na zdravu životnu sredinu jeste ugroženo.

„Otpad koji konstantno tinja pored rijeka i u blizini domaćinstava dokaz je da je naše osnovno pravo, pravo na čistu životnu sredinu, ugroženo“, navela je Adrović.

Prema njenim riječima, osnovnu obavezu koju je dužna da ispuni, pravo na čist vazduh, vodu i zemlju, država u praksi ne ispunjava.

Armenko je kazala da je Crna Gora unaprijedila normativni okvir u oblasti zaštite životne sredine i ostvarila dobar napredak u usklađivanju zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije.

Crna Gora je, kako je rekla, osnažila i institucionalni okvir za ostvarivanje prava na zdravu životnu sredinu.

“Svi propisani i predviđeni međunarodni standardi i prava vezani za zdravu životnu sredinu, inkorporirani su u naš nacionalni pravni sistem”, navela je Armenko, dodajući da su propisani i mehanizmi zaštite svakog od aspekata tog prava garantovanog Ustavom.

Osim toga, kako je kazala Armenko, Ustavom je propisana primarna primjena međunarodnog prava ukoliko nešto nije regulisano, ili je regulisano suprotno međunarodnim standardima.

“U tom pravcu, smatramo da je u dovoljnoj mjeri obezbijeđen normativni i institucionalni okvir za zaštitu tog prava”, navela je Armenko.

Kako je rekla, najveći izazov u pogledu obezbjeđivanja zaštite tog prava upravo se pojavljuje u praksi, odnosno u njegovoj praktičnoj primjeni.

Armenko je kazala da je, osim na mogućnost pokretanja upravnih sporova i građanskih postupaka, Zaštitnik posebno upućivao na mogućnost podnošenja ekološke tužbe, koja već duže vrijeme egzistira kao pravno sredstvo u pravnom sistemu Crne Gore.

Ona je ukazala na član Zakona o obligacionim odnosima, kojim je propisano da svako može da zahtijeva od drugoga da ukloni izvor opasnosti od koga prijeti znatnija šteta njemu ili neodređenom broju osoba, i da se uzdrži od djelatnosti iz koje proizilazi uznemiravanje ili opasnost štete.

Armenko je dodala da zaključak da taj član Zakona predstavlja pravni osnov za podnošenje ekološke tužbe proizilazi iz presude Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) u predmetu Cokarić protiv Hrvatske.

“ESLJP kontantno ukazuje na načelo supsidijarnosti, odnosno da države imaju primarnu odgovornost da obezbijede zaštitu svih prava garantovanih Konvencijom, što se ne može ostvariti bez djelotvornih pravnih sredstava”, rekla je Armenko.

Adrović je, govoreći o normativnom i institucionalnom okviru u oblasti zaštite životne sredine, kazala da je Crna Gora mala država sa malim opštinama, koje nemaju moć da same iznesu velike projekte i riješe problem otpada.

Na lokalnom nivou je, kako je rekla, moguća realizacija pojedinih decentralizovanih rješenja, ali bez jasne nacionalne strategije ne mogu se očekivati vidljiva rješenja.

„O otpadu brinu opštine i lokalna komunalna preduzeća, što u ovako maloj državi podrazumijeva i određene rizike“, navela je Adrović.

Ona je poručila da je potrebno napraviti preciznije definisan kratkoročni i dugoročni nacionalni plan o upravljanju otpadom, koji podrazumijeva i centralizovana rješenja poput regionalnih centara za reciklažu selektovanog otpada, kao i centre za biološku stabilizaciju komunalnog otpada.

„Na lokalnom nivou potrebno je da inspekcija i komunalna policija bolje rade svoj posao i u skladu sa zakonom češće sankcionišu prakse poput nelegalnog odlaganja otpada“, dodala je Adrović.

Ona je, odgovarajući na pitanje da li smatra da je obezbijedena dovoljna participacija građana u procesu donošenja odluka koje se odnose na oblast zaštite životne sredine, kazala da je potrebno da mediji nude više prostora za teme poput prava na zaštitu životne sredine i da se institucionalna odgovornost iskomunicira na transparentniji način sa građanima.

„Takođe, potrebno je organizovati okrugle stolove na kojima se raspravlja o planovima i strategijama, uključiti institucije, NVO sektor, privatnike, aktiviste i građane i komunicirati na transparentniji način“, istakla je Adrović.

Armenko je kazala da su od početka ove godine zaprimljena četiri predmeta u kojima se direktno i/ili indirektno poziva na moguću povredu prava na zdravu životnu sredinu.

Kako je navela, u najvećem broju pritužbi, povodom kojih su u dosadašnjem radu Zaštitnika formirani predmeti, podnosioci su bili građani, a u jednom malom broju grupa građana i NVO.

Armenko je rekla da su se građani uglavnom žalili na nedozvoljene imisije, buku, nedostatak vode u pojedinim naseljima, posebno za vrijeme ljetnjeg perioda, potom na zagađenje vazduha i odlaganje komunalnog otpada.

U tim predmetima, kako je kazala, Zaštitnik se bavio pitanjem eventualne povrede prava na dom.

Armenko je navela da je Zaštitnik ukazivao na relevantne predmete ESLJP u kojima je pravo na zdravu životnu sredinu, koje nije zaštićeno EKLJP, dovedeno u vezu sa pravom na život, dom, privatni život, pa čak i sa zabranom ponižavajućeg i nečovječnog postupanja.

“Ovo iz razloga što ljudska prava i slobode garantovane Konvencijom mogu biti direktno narušena, ili ugrožena različitim faktorima koji se odnose na životnu sredinu, s obzirom na to da potreba pojedinaca da zaštite životnu sredinu vrlo često vodi do preplitanja sa različitim individualnim pravima i slobodama”, kazala je ona.

Tekst je urađen u sklopu projekta koji je finansiran iz Fonda za pluralizam.

Pravo preuzimanja ovog sadržaja imaju samo korisnici Agencije MINA.

Kompletna informacija dostupna je korisnicima na linku [MINA SERVIS](#)
Longer version of article is available on a link [MINA ENGLISH SERVIS](#)